

också, efter hvad vi erfarit, icke användas af alla domare i landet, icke ens af flertalet utaf dem. Och om också detsamma skulle kunna med lagens nuvarande stadganden i dessa hänseenden försvaras, förefaller det dock vara af den opraktiska och för den rättsökande allmänheten oskäligt och onödigt betungande art, att det bör vara lagstiftarens pligt att vidtaga sådana åtgärder, att ett upprepande deraf ej vidare må ega rum.

Vi tillåta oss därför vördsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del beslutar, att, der i en skrift begäres stämning i en och samma sak å flere, vare sig i egenskap af svarande eller vittne, de alla må, om det beqvämligen kan ske, genom en stämning inkallas.

Öfverlemnande vi till lagutskottet, till hvars förberedande behandling motionen torde öfverlemnas, så väl att formulera den lagförändring, hvartill vi härmed framställt förslag, som ock att bestämma det eller de lagrum, i hvilket eller hvilka förändringen lämpligast må införas.

Stockholm den 21 januari 1892.

Oskar Erickson.

Hans Andersson.

N:o 2.

Af herr **A. V. Ljungman**, om ändring af §§ 5 och 6 regeringsformen, afseende inrättande af ett nytt statsdepartement för samfärdseln m. m.

Sedan det visat sig, å ena sidan, att den anordning af de olika statsdepartementen, som egde rum 1840, var otillfredsställande så till vida, att

till särskildt ett par af dessa departement, nemligen civildepartementet och ecklesiastikdepartementet, förts mycket olikartade ärenden, hvilkas antal dessutom starkt ökades, och å andra sidan att den allt mer tilltagande omfattningen af samfärdseln inom riket jemte de för denna samfärdsel nödiga anstalterna och allmänna arbetena kräde, det ett eget nytt statsdepartement inrättades för vården om de dessa anstalter och arbeten afseende regeringsärendena, aflät Kongl. Maj:t 1857 proposition till Riksdagen om inrättandet af ett sådant departement för »*allmänna arbeten och kommunikationsanstalter*» samt ökandet i samband dermed af antalet ledamöter i statsrådet till tolf. Denna proposition bifölls vid slutlig behandling under 1859—1860 års riksdag utaf ridderskapet och adeln samt preteståndet, under det att borgareståndet biföll densamma med den af konstitutionsutskottet föreslagna ändringen, att antalet ledamöter i statsrådet nedsattes till *elfva*, men bondeståndet afslög densamma.

Efter den stora representationsreformens genomförande återupptogs saken å nytt, men sammankopplades olyckligt nog med frågorna om kommerskollegiets indragning och om införandet af s. k. ministerstyrelse (utan motsvarande ministeriel ansvarighet). År 1868 hemställde sålunda Kongl. Maj:t om inrättande af ett nytt statsdepartement för »*närningar och allmänna arbeten*», under det att af enskilde motionärer föreslogs inrättandet af ett sådant departement 1868, 1874 och 1875 för »*jordbruk och kommunikationer*», 1880 och 1881 för »*landtbruk och öfriga närningar*» samt 1884 för »*landtbruk och öfriga närningar samt allmänna arbeten*», hvarefter Kongl. Maj:t slutligen 1885 hemställde om inrättandet af ett statsdepartement för »*landtbruk, industri och handel*». Sistnämnda förslag förkastades emellertid vid 1888 års riksdag, dervid såsom skäl för yrkandena å afslag bland annat framhölls, att »åkerbruk, handel och industri sköta sig bäst sjelfva och icke behöfde något förmynderskap».

Uppfattningen om näringslivets främjande hufvudsakligast genom *sjelfstyrelse och sjelfverksamhet i orterna* gjorde sig sålunda lyckligt nog gällande gent emot den vådliga åsigten om regeringens icke blott skyldighet att genom utföwandet af ett omfattande statsförmynderskap draga försorg om näringarnes blomstring, utan äfven ansvarighet för näringarnes trefnad.

Sedan nu af Riksdagen 1889 och 1891 å ordinarie stat uppförts anslag till de behöfliga centrala embetsverken för behandlingen af ärenden rörande näringarnes främjande, har det redan 1857 tillräckligt motiverade förslaget om en särskild målsman i statsrådet för samfärdsel och allmänna arbeten ändtligen återkommit i ett läge, som möjliggör en lösning utan sammankoppling med frågan om kommerskollegiets indragning och om förläggandet af näringarnes s. k. administration direkt till Kongl. Maj:ts kansli.

På grund af hvad sålunda anförts och med hänvisning till den förut af Kongl. Maj:t lemnade utredningen får jag alltså hemställa,

det Riksdagen måtte antaga nedanstående förslag till ändring af §§ 5 och 6 regeringsformen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

§ 5.

Statsrådet skall bestå af *elfva* ledamöter, bland hvilka Konungen utnämne en att vara statsminister och statsrådets främste ledamot. Desse ega att alla i statsrådet förekommande ärenden öfvervara. Ej må fader och son eller bröder på en gång vara ledamöter af statsrådet.

§ 6.

Af statsrådets ledamöter skola *åtta* vara chefer och föredragande, hvar för sitt departement, nemligen:

ministern för utrikes ärendena för utrikesdepartementet,
en chef för justitiedepartementet,
en för landtförsvarsdepartementet, hvilken tillika vare Konungens rådgifvare i kommandomål för armén,
en för sjöförsvarsdepartementet, hvilken tillika vare Konungens rådgifvare i kommandomål för flottan,
en för civildepartementet,
en för finansdepartementet,
en för ecklesiastikdepartementet *samt*
en för samfärdselsdepartementet.

Den närmare fördelningen af ärendena departementen emellan bestämmes af Konungen genom en särskildt utfärdad, offentlig kungjord stadga.

Stockholm den 20 januari 1892.

Axel Vilh. Ljungman.
